

Kúria

végzése

Az ügy száma: Bfv.III.515/2021/9.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke

Dr. Varga Eszter, előadó bíró

Dr. Bartkó Levente, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2021. december 9.

Az ügy tárgya: rablás büntette és más bűncselekmények

Terhelt:

Első fok: Kazincbarcikai Járásbíróság, 4.B.500/2014/103., ítélet, tárgyalás,

2015. november 20.

Másodfok: Miskolci Törvényszék, 2.Bf.1219/2015/8., ítélet, nyilvános ülés,

2016. április 7.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a rablás büntette és más bűncselekmények miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Kazincbarcikai Járásbíróság 4.B.500/2014/103. számú, illetőleg a Miskolci Törvényszék 2.Bf.1219/2015/8. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Kazincbarcikai Járásbíróság a 2015. november 20-án kihirdetett 4.B.500/2014/103. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki rablás büntetésében [Btk. 365. § (2) bekezdés, (3) bekezdés g) pont], lopás vétségének kísérletében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont], 3 rendbeli lopás vétségében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bf) alpont] és 2 rendbeli becsületsértés vétségében [Btk. 227. § (1) bekezdés a) pont]. Ezért a terheltet mint többszörös visszaesőt halmazati büntetésül 11 év 8 hónap szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztést fegyházban rendelte végrehajtani és megállapította, hogy a terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható. A szabadságvesztésbe beszámítani rendelte a terhelt által előzetes fogvatartásban töltött időt. Rendelkezett a korábbi feltételes szabadságra bocsátás megszüntetéséről, a vagyonelekobzásról, a bűnjelről és a bűnjogi költség viseléséről.

[2] Védelmi fellebbezés alapján eljárva a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2016. április 7-én kihirdetett 2.Bf.1219/2015/8. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet akként változtatta meg, hogy a terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés mértékét 10 évre enyhítette, és pontosította a bűnjogi költség összegét. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

II.

[3] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja és a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerinti okból elsődlegesen a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatása, másodlagosan a támadott határozat hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítása érdekében.

[4] Indokai szerint a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével minősítette a terhelt cselekményét a Btk. 365. § (2) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés g) pontja szerint minősülő rablásként. A rablás bűncselekményének megállapításához szükséges tényállási elemet, az akaratot megtörő mértékű erőszak alkalmazását nem valósította meg a terhelt, ezért a cselekménye nem meríti ki a rablás büntetének törvényi tényállását.

[5] Kifejtette, hogy a rablás bármelyik esete csak vis absoluta erejű erőszak mellett valósulhat meg, tehát, amennyiben az elkövető magatartása akaratot bénítóan nem hatott, akkor a rablás nem állapítható meg.

[6] Az indítványozó rámutatott, hogy az erőszaknak ezt a sajátosságát a konkrét helyzet alapján kell vizsgálni; figyelemmel kell lenni a támadó és a megtámadott erőviszonyaira, szellemi adottságaira, a támadást kísérő valamennyi körülményre.

[7] Álláspontja szerint a cselekmény meghatározó eleme az volt, hogy a terhelt az adott helyzetből menekülhessen, a fő motívuma nem az ellopott pénz megtartása volt. A terhelt attól rettent meg, hogy a sértett rendőrt hív, és eljárást indítanak ellene. A terhelt által alkalmazott erőszak mértéke vis compulsiva-ként minősül, ezért a rablás tényállásának megvalósulásához szükséges mértékű erőszakot a terhelt a sértettel szemben nem fejtette ki, így a cselekményének rablás büntettként történő minősítése törvénysértő.

[8] Az indítvány hivatkozott az elsőfokú bíróság ítéletének a terhelt vallomását ismertető részére, melyek a védő szerint alátámasztják, hogy a terhelt cselekményének a meghatározója az volt, hogy az adott helyzetből menekülhessen, és fő motívuma nem az ellopott pénz megtartása volt.

[9] Kifogásolta az indítványozó, hogy a bíróság nem tett eleget a szükséges és elégséges körben az indokolási kötelezettségének az ügyben keletkezett bizonyítékok értékelése kapcsán. Ezáltal nem lehet következtetni arra, hogy a bíróság mire alapozta azt a döntését és jogi álláspontját.

[10] Mindezek alapján elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatását és a törvénynek megfelelő határozat meghozatalát, másodlagosan hatályon kívül helyezését, és a bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

[11] A Legfőbb Ügyészség BF.628/2021/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[12] Kifejtette, hogy a bíróság a terhelt védekezését az indítvánnyal támadott rablási cselekmény tekintetében az ítékezés alapjául nem fogadta el. Mivel az irányadó tényállásban rögzítettektől eltérő tényekre hivatkozással a jogerős ügydöntő határozatban megállapított jogi minősítés nem támadható, ezért az indítvány ezen részében törvényben kizárt.

[13] Álláspontja szerint a védő Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerinti eljárási szabálysértésre hivatkozása nem az annak alapjául szolgáló Be. 608. § (1) bekezdés szerinti eljárási szabálysértés, hanem a Be. 609. § (1) bekezdés d) pontja körébe tartozó, ezért az indítvány ezen részében felülvizsgálatot nem alapoz meg.

[14] Hivatkozott arra, hogy az irányadó tényállás alapján a terhelt bűnösségének a rablás büntetében történő megállapítása törvényes. Az erőszak vis absoluta jellege annak függvénye, hogy az milyen hatást gyakorol a megtámadottra. Figyelemmel kell lenni a terhelt és a sértett életkorára, a támadó és a megtámadott fizikai-pszichikai állapotára.

[15] Kifejtette, hogy a sértett észlelte, hogy a terhelt tőle a pénztárcáját a benne lévő 45.050 forint készpénzzel együtt eltulajdonította, aki azt kérése ellenére sem adta vissza. A sértett a terheltet a ruházatánál megragadta, miközben őt a terhelt egy alkalommal arcul ütötte. A gerinckopása miatt mozgásában korlátozott, járóbotot használó idősebb sértett az ütés következtében a mögötte lévő ágyra esett, végül a terhelt a lakásból a sértett pénzével együtt az erkélyen át a helyszínről elmenekült. Mindezek alapján a terhelt a Btk. 365. § (2) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés g) pontja szerint minősülő rablás büntetnének törvényi tényállását valósította meg.

Az ügyészség ezért indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot hatályában tartsa fenn.

[16] A terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakra tett észrevételében részletesen leírta, hogy mi történt a sértett lakásán, melynek lényege szerint ő nem vette el a sértett pénzét, nem ütötte meg a sértettet, nem történt rablási cselekmény. Vitatta a jogerős tényállásban rögzített tényeket, álláspontja szerint a bíróság által megállapított módon nem történhetett a rablási cselekmény. Sérelmezte, hogy a bíróság nem rendelt ki igazságügyi orvosszakértőt a sértett egészségi állapotára vonatkozóan. A terhelt szerint, amennyiben eltulajdonította volna a sértett pénzét, akkor sem rablást, hanem kifosztást valósított meg.

[17] A terhelt a Legfőbb Ügyészség indítványára újabb észrevételt tett, melyben a védő felülvizsgálati indítványában foglaltakkal értett egyet. Kifejtette, hogy mivel a sértett a rendőrség kihívásával fenyegette, ezért menekült el a lakásból. Nem a dolog megtartása, hanem a büntetéstől való félelem okán, tudatbeszűkültség állapotban a menekülés volt a célja. Az eljárás során végig tagadta, hogy bűncselekményt követett el, vallomása életszerű, következetes és mindvégig egybehangzó volt. Sérelmezte, hogy a bíróság a bizonyítási indítványainak csak részben tett eleget, az ítélet indokolása pedig sommás. Nem indokolta

meg a bíróság, hogy az életszerűtlen és ellentmondásos sértetti vallomást miért fogadta el szemben az ő vallomásával. Állította, hogy a saját pénzét foglalták tőle le, nem a sértettét.

Mindezek alapján kérte, hogy a Kúria a rablás büntette miatt emelt vád alól mentse fel.

[18] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsülésen bírálta el.

III.

[19] A terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa nem alapos.

[20] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – okból terjeszthető elő. Kizárólag a Be. 648. § a)-d) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok köre nem bővíthető.

[21] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[22] A Be. 659. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[23] Az indítványozó kifejtette, hogy az irányadó tényállás mellett a terhelt cselekményének rablásként történő minősítése törvénysértő.

[24] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a terhelt bűnösségét rablás büntetében [Btk. 365. § (2) bekezdés, (3) bekezdés g) pont, 1. tényállási pont] megállapította, és törvényes a cselekmény minősítése is.

[25] A Btk. 365. § (2) bekezdése szerint rablás az is, ha a tetten ért tolvaj a dolog megtartása végett erőszakot, illetve az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz.

[26] E bűncselekmény védett jogi tárgya kettős, védi a tulajdonviszonyokat és a cselekvési, személyi szabadságot. Az elkövetési tárgya az idegen, ingó és értékkel rendelkező dolog.

[27] A rablás ezen fordulatánál az erőszak, illetőleg az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés kifejtése nem a dolog elvételét megelőzően, hanem azt követően történik. Az erőszak, illetőleg a fenyegetés ezúttal is célzatos, de annak iránya nem a dolog megszerzése, hanem a már befejezett lopásból származó dolog megtartása. Itt az erőszak, illetőleg fenyegetés nem eszköz- (elő-), hanem utócsелеkménye a lopásnak.

[28] A Btk. 365. § (2) bekezdésében írt erőszak vagy élet, vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés célzatos, azt a tetten ért tolvajnak a dolog megtartása végett kell alkalmaznia. Rablás megállapításának van helye, ha az idegen dolog a tetten ért tolvajnál van és az általa alkalmazott erőszak nem csak a menekülést, hanem a dolog megtartását is szolgálja.

[29] Az elhatárolás szempontjából annak van elsődleges jelentősége, hogy az alkalmazott erőszak nem vagy nem csupán a menekülést szolgálja, hanem azt, hogy az elvett dolgot az elkövető továbbra is magánál tarthassa. Ilyen esetben az erőszak nem a dolog elvételét megelőzően, hanem azt követően történik. Mind az erőszak, mind a fenyegetés ebben az esetben is célzatos, de annak iránya már nem a dolog megszerzése, hanem annak megtartása.

[30] A rablás megállapítása csak abban az esetben mellőzhető, ha egyértelműen megállapítható, hogy az erőszak csak és kizárólag a menekülést szolgálja. Amennyiben a menekülés mellett a dolog megtartása az elkövető célja – dologgal menekülés –, úgy a rablás megállapítása nem mellőzhető.

[31] Az azonban nem feltétel, hogy a kifejtett erőszaknak vagy fenyegetésnek kizárólagos célja legyen a lopott dolog megtartása. Tényállásszerű az is, ha a terhelt erőszakos magatartása két célt szolgál: az eltulajdonított dolog megtartását és a helyszínről menekülést (BH 1987.115., BH 2016.134.). Ezzel egyező iránymutatást tartalmaz az EBD 2018.B.7. számú elvi döntés is.

[32] A Btk. 365. § (3) bekezdés g) pontja szerint minősül a rablás, ha azt az elkövető a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére követi el.

[33] Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti a következőket.

– A terhelt 2014. május 12. napján 19 óra 30 perc körüli időben az általa korábban ismert, egyedül élő sértett lakásánál megjelent, hogy egy évvel korábban sérelmére elkövetett lopás miatti kártérítés ürügyén vele beszéljen.

– A terhelt – miután a járóbot segítségével közlekedő sértett beengedte őt a lakásba – a sértett figyelmét elterelve a hűtőszekrényén elhelyezett pénztárcáját a benne lévő 45.050 forint készpénzzel magához vette, majd WC-re indult. Már a WC-ben tartózkodott, amikor a sértett észlelte a terhelt cselekményét, visszakérte a terhelttől a készpénzét, azonban a terhelt a sértett kérésének nem tett eleget.

– Ekkor a sértett a terhelt ruházatát megragadta és a rendőrséget próbálta telefonon értesíteni, azonban a terhelt annak érdekében, hogy a sértett fogásából szabaduljon és az általa elvett készpénzt megtartva a helyszínről elmeneküljön, a sértettet egy alkalommal arcon ütötte. A gerinckopása miatt mozgásában korlátozott sértett a terhelt ütése következtében a mögötte lévő ágyra esett, a terhelt pedig a konyhából a nagyszoba felé haladva a lakásból menekülni igyekezett. A sértett a terheltet utolérte és megfogta, azonban a terhelt kitepte magát a sértett fogásából, és az erkélyen át az utcára ugrott, így módon a sértett 45.050 forint készpénzét megtartva elmenekült a helyszínről.

[34] A következő ítélezési gyakorlat szerint a támadás, az erőszak vis absoluta jellege nem a védekezés eredményességének vagy eredménytelenségének a függvénye, azaz az erőszaknak nem önmagában, hanem a sértetthez való viszonylatában kell vis absolutának lennie (BH 292/2019., Bfv.III.800/2010/8.).

[35] Az irányadó tényállás alapján nem kétséges, hogy a terhelt magatartásának célja a sértett pénzének az eltulajdonítása volt.

[36] A tényállás ugyanis hiánytalanul rögzíti, hogy a terhelt az eltulajdonított készpénz megtartása érdekében alkalmazott erőszakot a sértettel szemben.

[37] Amikor a terhelt úgy menekül a helyszínről, hogy a lopott dolgot is magával viszi, az erőszakban, fenyegetésben megnyilvánuló magatartásával elköveti a Btk. 365. § (2) bekezdése szerinti rablást.

[38] Az erőszak – értelemszerűen – fizikai ráhatást, támadást jelent. Rablás esetében pedig az erőszak fogalmán az a magatartás értendő, amely a sértett személye ellen irányul és annak ellenállását fizikailag küzdi le.

[39] Kétségtelen, hogy a rabláshoz megkívánt (személy elleni) erőszak mértéke szempontjából nem elégséges az akaratot hajlító hatás. A rablási erőszaknak a sértett akaratának megtörésére, illetve védekezése, ellenállása leküzdésére kell alkalmasnak lennie. Ennek (vagyis a vis absolutának) azonban nincs objektív mértéke; amellett, hogy az akaratot hajlító erőszak nem elégséges, nem elvárás az akaratot teljesen megsemmisítő erőszak.

[40] Rablási erőszak kapcsán elvárás az, hogy legalább általában véve alkalmas legyen a sértett ellenállásának leküzdésére.

[41] A rablás kapcsán az alkalmazott személy elleni erőszak intenzitása vizsgálatának csak abból a szempontból van jelentősége, hogy az erőszak alkalmas volt-e általában véve az ellenállás megtörésére, és valóban az ellopott dolog megtartásának célzata mozgatta-e.

[42] Jelen ügyben éppen erről van szó.

A tényállás szerint a terhelt a sértettet egy alkalommal arcon ütötte. A gerinckopása miatt mozgásában korlátozott sértett a terhelt ütése következtében a mögötte lévő ágyra esett. A sértett próbálta visszaszerezni az ellopott pénzét, ehhez képest a terhelt a sértett pénzének megtartása és a menekülés végett az erőfölényét kihasználva, a sértett ellenállását leküzdötte.

[43] A terhelt magatartása – arcon ütés – a közvetlen testi épség elleni erőszak, egyben azt is jelenti, hogy a terhelt fizikai ráhatása a sértett akaratát nem csupán hajlította, hanem megtörte. Az ágyra eső sértett mozgását – nyilvánvalóan – a terhelt uralta. Mindezek alapján a rabláshoz megkívánt célú, mivoltú és mértékű erőszakot a sértett személyére közvetlenül, akaratlagosan alkalmazta a terhelt, s ezáltal tartotta meg a sértettől előzőleg ellopott pénzt. Ehhez képest közömbös, hogy a terhelt ezt követően elmenekült, hiszen azt az általa alkalmazott erőszak révén megtartott dologgal együtt tette: másképpen szólva a dologgal (pénzzel) együtt hagyta el a helyszínt.

[44] A rablásnak a Btk. 365. § (2) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés g) pontja szerinti alakzata szintén aggálytalanul megállapítható. A cselekmény sértettje idősebb korú, krónikus megbetegedésben szenvedő, meglassultabb mozgású, közlekedéséhez járóbotot használó (elsőfokú ítélet 14. oldal 5. bekezdés), valamint gerinckopása miatt mozgásában korlátozott volt.

[45] Nem sértett tehát törvényt az eljáró bíróság, amikor a terhelt büntetőjogi felelősségét rablás büntetében [Btk. 365. § (2) bekezdés, (3) bekezdés g) pont] megállapította, és törvényes a cselekmény minősítése is.

[46] Az indítvány kifogásolta az indokolási köteleesség megsértését.

[47] Rámutat a Kúria, hogy a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában utalt Be. 608. § (1) bekezdésében nem szerepel a felülvizsgálati okok között az indokolási kötelezettség felülbírálatra alkalmatlanságot eredményező megsértése.

[48] A Be. 608. § (1) bekezdés f) pontja alapján abszolút eljárási szabálysértés miatti hatályon kívül helyezési ok, ha az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes. Ebben az esetben az ítélet rendelkezéseinek nincs indokolása, nem lehet megállapítani, hogy az elsőfokú bíróság mire alapította döntését, így a határozat felülbírálatra alkalmatlan.

[49] Jelen esetben erről szó sincs, ilyet az indítvány sem állít, csupán az indokolás helyességét vitatja. Ugyanakkor a Be. 609. § (2) bekezdés d) pontja értelmében az indokolási kötelezettség esetleges megsértése nem abszolút, hanem csak relatív hatályon kívül helyezési okot jelent, ami felülvizsgálati okot nem eredményez.

[50] A Be. 659. § (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[51] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vitatható. A jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapján vizsgálható.

[52] Ezzel szemben a védő az indítványában, valamint a terhelt az észrevételeiben részben a tényállás megalapozottságát vitatta, a bizonyítékok értékelését kifogásolta, amikor azt kifogásolta, hogy az eljáró bíróság nem adott helyt a terhelt valamennyi bizonyítási indítványának, a sértett vallomását fogadta el a terhelt vallomásával szemben, valamint a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem állapítható meg a terhelt terhére a rablás büntette.

[53] Erre azonban a felülvizsgálati eljárásban nincs törvényi lehetőség, az indítvány e részében törvényben kizárt.

[54] Ekként a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatot a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályában fenntartotta.

IV.

[55] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[56] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételtelen előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételtelen előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2021. december 9.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Eszter s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró

Kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző

